

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-23
لجنة الانتخابات المركزية للكنيست 23
The Central Elections Committee for the 23rd Knesset

Justice Neal Hendel
Supreme Court of Israel
Chairman of the Central Elections Committee

قاضي نيل هندل
المحكمة العليا
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

השופט ניל הנדל
בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

תב"כ 12/23

העותרת: עוצמה יהודית – חזית יהודית לאומית

נגד

המשיבה: כחול לבן – יש עתיד – חוסן לישראל – תלם

עתירה לצו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959

בשם העותרת: עו"ד איתמר בן גביר; עו"ד חנמאל דורפמן

החלטה

1. מונחת לפניי עתירה למתן צו המונע מהמשיבה להפיץ מודעה שפורסמה כחלק מתעמולת הבחירות שלה (להלן: המודעה). מודעה זו כוללת תמונה של דגל ישראל מוכתם בצבעי חרדל, ולצידו מופיע הכיתוב:

"כל כך הרבה חרדל
שכבר אין לזה טעם

בשביל זה אנחנו פה

יאללה תהפכו דף
חייבים להתקדם
סרוגים כחול לבן"

עמוד 1 מתוך 4

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

לטענת העותרת, יש ליתן צו מניעה נגד המשיבה הואיל ופרסום המודעה מהווה הפרה של הוראות סעיף 2 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק התעמולה), סעיף 5 לחוק הגנת סמלים, התשל"ה-1974 (להלן: חוק הגנת סמלים) וסעיף 5 לחוק הדגל, הסמל והמנון המדינה, התש"ט-1949 (להלן: חוק הדגל).

2. דין העתירה להידחות, אף בהיעדר תשובה. ראשית, סמכותו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת מוגבלת למתן צו למניעת עבירה על אחד מהחיקוקים המנויים בסעיף 17ב(א) לחוק התעמולה, הקובע כדלקמן:

יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת רשאי, לאחר שנתן לנוגע בדבר הזדמנות להביא טענותיו לפניו, ליתן צו המונע ביצוע מעשה עבירה לפי חוק זה, לפי פרק י"א לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], תשכ"ט-1969, לפי פרק ט' לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), תשכ"ה-1965, או לפי סעיף 4ט לחוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות), התשנ"ד-1994, או המשכתו (להלן – צו מניעה); לענין זה, "נוגע-בדבר" – חבר ועדת הבחירות המרכזית שהוא נציג הסיעה שתעמולה בעדה מהווה או עלולה להוות עבירה לפי חוק זה, או בא כוח רשימה לפי סעיף 59 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], תשכ"ט-1969.

בדנג"ץ 1525/15 טיבי נ' מפלגת ישראל ביתנו (23.8.2017), נקבע במפורש בדעת רוב כי רשימת החיקוקים המנויים בסעיף 17ב(א) מהווה רשימה סגורה, וכי אין בסמכותו של יושב ראש ועדת הבחירות ליתן צו מניעה בגין הפרת חיקוק שאינו מנוי בסעיף זה. פועל יוצא הוא שיש לדחות את טענות העותרת בדבר הפרת הוראות חוק הגנת סמלים וחוק הדגל – חוקים אשר אינם נכללים בסעיף הנזכר לעיל – מחמת היעדר סמכות ליתן את הסעד המבוקש במקרה של הפרת הוראות חוקים אלו (וזאת מבלי לקבוע האם קיימת הפרה כאמור).

שנית, העותרת מפנה להוראות סעיף 2א לחוק התעמולה, הקובע כדלקמן:

לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים או בנכסים מוחשיים או בלתי מוחשיים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב], או של תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או במטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה, למעט שימוש כמפורט להלן [...]

לגישת העותרת דגל המדינה מהווה נכס בלתי מוחשי של גוף מבוקר, כך שהשימוש בדגל לצרכי תעמולת בחירות אסור לפי סעיף זה. דין טענה זו להידחות. העותרת לא פירטה את הבסיס לטענה כי דגל המדינה מהווה נכס בלתי מוחשי כאמור. מעבר לכך ועל פני הדברים, נראה כי אין מקום לאסור, ככלל, שימוש בדגל המדינה לצרכי תעמולת בחירות. בתב"כ 28/22 שילוני נ' ראש הממשלה (16.9.2019) (להלן: פרשת שילוני) נפסק כי סמל המדינה מהווה נכס בלתי מוחשי לעניין סעיף 2 לחוק התעמולה. בפרשת שילוני הוצגו לכך מספר טעמים, ואחד מהם, הוא השאיפה למנוע מצג – חזותי ומהותי – שלפיו ישנו קשר בין רשימת מתמודדים ובין פועלה של מדינת ישראל. הקביעה כי סמל המדינה מהווה נכס בלתי מוחשי לעניין זה נועדה אפוא כדי למנוע הטעייה של הבוחר שעשוי לחשוב שהתעמולה היא מטעם המדינה ולא מטעם רשימת מתמודדים, וכן למנוע ניצול מטעם רשימת מועמדים המנכסת לעצמה את תדמיתה הממלכתית של מדינת ישראל. אלא שבענייננו עסקינן בדגל המדינה, ולא בסמל המדינה, ולהבחנה זו נפקות משמעותית, גם לפי הפסיקה האמורה ומבלי להביע עמדה לגביה. בעוד שהשימוש באחרון לצרכי תעמולה עשוי ליצור מצג כי מדובר בעמדה רשמית של המדינה; השימוש בראשון אינו מעלה חשש משמעותי לקיומו של מצג כאמור, נוכח תדירות השימוש הגבוהה בדגל לצרכי תעמולה בחלוף השנים ומעמד הדגל בנוהג ובחוקה. השימוש בדגל אינו נעשה בעיקר בהקשרים רשמיים, אלא נעשה על בסיס רחב יותר ומכאן שהחשש כי בוחר יתקשה להבחין בין תעמולה ובין אמירה רשמית של המדינה שעה שנעשה שימוש בדגל, היא פחותה. בקביעה זו אינני מביע עמדה ערכית אם ראוי לעשות שימוש בדגל לצרכי תעמולת בחירות, כפי הנוהג שהתפתח בשנים האחרונות, אלא המטרה היא להבהיר כי אין יסוד לטענה שהונחה בפניי, אשר קבלתה תקנה ליושב ראש ועדת הבחירות סמכות לדון בכל תעמולה שעושה שימוש בדגל, רק בשל כך (להבדלים בין סמלי המדינה השונים, בענייני תעמולת בחירות עיינו למשל בבג"ץ 236/13 עוצמה לישראל נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת (15.01.2003) ובבג"ץ 212/03 חרות התנועה הלאומית נ' יו"ר ועדת הבחירות לכנסת השש-עשרה, פ"ד נז(1) 750 (2003), שם אף נדונה תעמולת בחירות שבה נעשה שימוש ישיר בדגל ישראל (בתעמולת בחירות בטלוויזיה לפי סעיף 15 לחוק התעמולה, שבגינה ניתנה ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית סמכות מפורשת למניעתה)).

דוגמה לשוני המהותי בין דגל המדינה ובין סמלה הרשמי, ניתן למצוא בחוק הדגל אשר מבחין בין השניים בסעיף 1, ומקנה לכל אחד מהם הגנה שונה. לדוגמה, סעיף 2(א) לחוק הדגל קובע כי "לא ישתמש אדם שימוש כל שהוא בדגל המדינה לשם מסחר, עסק או משלח-יד, אלא

על פי רשיון או כתב-היתר מאת שר הפנים; אך הנפת דגל המדינה, ייצור דגלי המדינה ומסחר בהם אינם בגדר שימוש בדגל המדינה כאמור בסעיף קטן זה;" ; בעוד שסעיף 3(ב) לחוק הדגל קובע כי "לא ייצר אדם דבר ובו סמל המדינה, אלא על פי רשיון או כתב-היתר מאת שר הפנים", הנה כי כן, ההגבלה החלה על שימוש בדגל המדינה מתייחסת באופן קונקרטי לשימוש לשם מסחר, עסק או משלח יד, בעוד שההגבלה החלה על שימוש בסמל המדינה היא הגבלה רחבה יותר ואינה מסויגת לתחום המסחר בלבד. הנה כי כן, בין דגל המדינה לסמלה קיים הבדל בהיקף השימוש המותר ובהקשר שבו השימוש נעשה, ולהבדל זה נפקות גם באשר לכללים העוסקים בתעמולת בחירות, לרבות ביחס להשלכת ההגדרה של דגל המדינה על היקף הסמכות של יו"ר ועדת הבחירות לדון בעניין זה.

לאור האמור לעיל, דין העתירה להידחות. משלא נתבקשה תשובה לא יינתן צו להוצאות.

ניתנה היום, ח' בשבט התש"פ (3.2.2020).

ניל הנדל

שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-23